

Vi skal have flere kron dyr – men de skal stadig kunne jages

[27-11-2008 kl. 15:50]

Under overskriften: ”Skal vi have flere kron dyr?” udsendte [Danmarks Miljøundersøgelser \(DMU\)](#) d. 17. november en pressemeddelelse, som konkluderer, at vi kunne have væsentligt flere kron dyr, end vi har i øjeblikket, og at måden at understøtte dette vil være at undlade jagt på lokale bestande i etableringsfasen.

Pressemeddelelsen giver som sådan ikke nogen nye oplysninger, da Danmarks største pattedyr reelt kun har to fjender: biler og jægere. Til gengæld efterlader pressemeddelelsen læseren med et uheldigt, og ikke helt sandfærdigt, indtryk af, at det er jægerens skyld, at stigningstakten i væksten er faldet.

Som det tydeligt fremgår af kurven over [jagtudbyttet fra 1941-2006](#), er udbyttet af kron dyr – og dermed også bestanden – vokset ganske betydeligt siden 1970. Udbyttet er f.eks. steget med over 27 % i perioden fra [2001 til 2006](#). Så bestanden af kronvildt er stadig i stærk vækst bedømt ud fra vildtudbyttet.

Endvidere er der andre faktorer, som har en væsentlig indflydelse på udviklingen af bestanden, men som ikke tillægges nogen større værdi i pressemeddelelsen, som f.eks. bymæssig bebyggelse, vejanlæg, forstyrrelses effekter af andre friluftaktiviteter end jagt og manglen på egnede biotoper mht. dækning og føde, og det undrer den politiske ledelse i Danmarks Jægerforbund.

- Eftersom pressemeddelelsen lægger op til en politisk afgørelse, om man lokalt vil have flere kron dyr, f.eks. i Mols Bjerge, der er udpeget som nationalparkområde, ville det have klædt DMU, hvis problematikken omkring flere kron dyr var blevet beskrevet mere detaljeret.

I takt med flere kron dyr øges også omfanget af markskader, som man fra politisk hold ikke har været interesseret i at kompensere land- og skovbrug for. Risikoen for påkørsler øges også, når dyrene spreder sig til mere trafikerede områder. Ved at fremhæve muligheden for oprettelsen af jagt- og forstyrrelsesfrie områder i en kommende nationalpark går DMU også direkte imod de aftaler, som allerede er truffet under udvælgelsesproceduren for nationalparkerne, hvor Danmarks Jægerforbund har fastholdt og fået håndslag på, at jagt selvfølgelig kan foregå, som før området blev udnævnt til nationalparkområde, siger Ole Roed Jakobsen og tilføjer:

- DMU vælger endvidere helt at overse, at der faktisk er indgået en aftale i Vildtforvaltningsrådet om jægerens forvaltning af kronvildt. En aftale, som stadig står ved magt de næste fem år. Endelig kan det undre, at det skal tage fem-seks år at behandle resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse, ligesom det er tankevækkende, at pressemeddelelsen udsendes samtidigt med, at oprettelsesproceduren for [nationalparken i Mols Bjerge](#) pågår.

Jægerforbundets webredaktion har spurgt Aksel Bo Madsen, forskningschef for Vildtbiologi og Biodiversitet på DMU, hvorfor pressemeddelelsen udsendes nu, så mange år efter at undersøgelsen fandt sted?

- I forbindelse med Vildt- og Landskabspakken gennemgik vi nogle af de tidligere undersøgelser, og det her var en af dem, som kunne bidrage med ekstra viden.

Seniorforsker Peter Sunde siger i pressemeddelelsen, at det er en politisk afgørelse, om man lokalt vil have flere kron dyr. Hvordan harmonerer det med den aftale om kronvildtforvaltning, som er indgået i Vildtforvaltningsrådet?

- Nu er det sådan, at DMU's undersøgelser og pressemeddelelser jo ikke nødvendigvis behøver at harmonere med de aftaler, som træffes i Vildtforvaltningsrådet.

Hvis rapporten skal bruges af politikere til en beslutning om forvaltningen af kronvildtbestanden i Nationalpark Mols Bjerge, ville det så ikke have været relevant med en mere nuanceret beskrivelse af fordele og ulemper ved en øget bestand og f.eks. en nærmere beskrivelse af motorveje som spredningsbarrierer, så denne rapport's resultater

ikke står alene?

- Hensigten har været at se på strukturen i landskabet og de begrænsende faktorer for kronvildtets udbredelse. Jeg kan godt se, at vi måske kunne have beskrevet ulemperne ved en øget kronvildtbestand lidt mere nuanceret, men det var altså ikke hensigten med rapporten. Jeg synes ikke, at det er en politisk rapport. Vi leverer undersøgelsesmateriale, og så må politikerne tage stilling til den videre proces.

Hvis man ser på udviklingen i jagtudbyttet siden 1970, hvor det er steget med 600 %, vil du så ikke sige, at det går ufatteligt godt for kronvildtet i Danmark?

- Jo, det kan man godt sige. Men stigningstaksten i væksten er altså fladet ud fra 7,7 % årligt fra 1986-1996 til 1,7 % i det seneste 10-år.

Men bestanden er jo blevet mere end fordoblet i løbet af de sidste 15-20 år?

- Ja, det kunne vi måske nok have gjort lidt mere ud af at forklare bedre. Derfor vil vi også snarest holde et møde med nogle af jeres folk fra Kalø, hvor vi vil gennemgå detaljerne i rapporten og rydde eventuelle misforståelser af vejen, slutter Aksel Bo Madsen.

Formand for Danmarks Jægerforbund, Ole Roed Jakobsen, synes ikke, der er noget nyt i, at jægerne udgør en væsentlig begrænsende faktor for bestanden af kronvildt i Danmark.

- Vi har jo hverken ulve, bjørne eller andre store rovdyr, som normalt vil sørge for at regulere bestanden af kronvildt. Her træder jægerne i stedet til og sørger for, at kronvildtet ikke udvikler sig til at være en plage for land- og skovbrug. Vi ønsker jo netop ikke, at krondyrene i Danmark igen skal lægges for had, som det tidligere er sket.

- Jeg synes til gengæld, at det er dybt bekymrende, når DMU på denne måde leverer politisk ammunition til en debat om jagt- og forstyrrelsesfrie områder i nationalparkerne, når der allerede ER skabt enighed om dette spørgsmål i udvælgelsesfasen. Vi kan jo se, at andre grønne organisationer, som vi ellers har en aftale med i Vildtforvaltningsrådet om kronvildtforvaltningen, med det samme har brugt DMU's pressemeddelelse til igen igen at foreslå restriktioner for jagten. Det virker ærlig talt ikke særlig seriøst. DMU burde huske på den seksårige fredsaf tale, som Vildtforvaltningsrådets medlemmer indgik i 2007 om kronvildtforvaltningen som opfølgning på fredningen af spidshjorte på Djursland.

- Det er jo voldsomt interessant, at man ikke forholder sig meget mere positivt til, at vi rent faktisk har haft en mangedobling af vores kronvildtbestand og en spredning af dyrene SAMTIDIG med, at der har været jagttid på dyrene. Det er også meget væsentligt, at DMU ikke har forholdt sig til, at vi har nu 12 hjortevildtgrupper rundt om i landet, hvor lodsejere, naturorganisationer og jægere samler indsatsen lokalt for en bæredygtig forvaltning af kronvildtet.

Ole Roed Jakobsen understreger, at han har stor respekt for DMU, som han betragter som en ellers god og faglig kompetent samarbejdspartner.

- Men når DMU forfalder til nærmest sensationsprægede pressemeddelelser mod jagt på kronvildt i Danmark, så er der grund til at råbe vagt i gevær. Derfor har jeg også haft telefonisk kontakt med Aksel Bo Madsen og herunder fortalt, at jeg finder DMU's såkaldte kronvildt rapport for værende tidsmæssig uaktuel med brug af seks år gamle data, så det kan vel ikke være af tidnød, at man ikke har opdateret data.

- I Danmarks Jægerforbund hilser vi al forskning velkommen, som kan kaste lys over forvaltningen af Danmarks vildt, men vi har også en forventning om, at formidlingen af forskningen er objektiv, og at den belyser problemstillingerne grundigt – især mht. både fordele og ulemper ved eventuelle ændringer i jagttiderne. I denne her sag om kronvildtet er der jo ikke kun fordele ved en uhæmmet vækst af bestanden. Hvis DMU vil trække udgave nr. ét tilbage og lave en ny version, så er der altså rigeligt til en mere objektiv og afbalanceret rapport om kronvildtet i Danmark, og hvorfor det rent faktisk går så godt, når jagt er en del af naturforvaltningen. Jeg håber inderligt, at det her var en enlig svale fra DMU, slutter Ole Roed Jakobsen. Kilde Danmarks Jægerforbund /[TMN](#)

Skal vi have flere kron dyr?

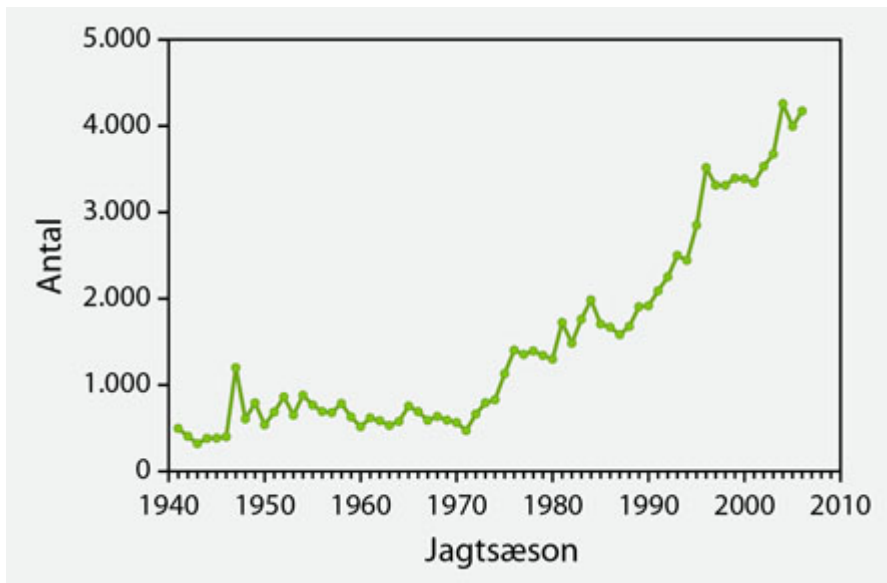
Foto: Torben Lyng Madsen

Af Jens C. Pedersen

Vi kunne have væsentligt flere kron dyr i den danske natur end vi har i øjeblikket. Den primære årsag er jagt. Det viser en ny undersøgelse fra Danmarks Miljøundersøgelser ved Aarhus Universitet. Bestanden af kron dyr er ganske vist steget meget siden 1970, men der er både plads og føde til mange flere. Undersøgelsen konkluderer at yderligere spredning og vækst bedst vil kunne understøttes ved at undlade jagt på lokale bestande i etableringsfasen og i øvrigt forstyrre dyrene så lidt som muligt.

Kron dyret er oprindeligt tilpasset et liv på åbne sletter. Men jagt og andre forstyrrelser holder i vidt omfang kron dyrene væk fra de åbne arealer i naturen og i landbruget. Jagten påvirker dyrene på to måder. Dels holder den bestanden betragteligt under det antal kron dyr landskabet kan føde, dels gør den dyrene mere sky, så de søger dækning og primært holder sig i skovene i døgnets lyse timer.

Jagtudbyttet er steget fra 6-700 dyr årligt i perioden 1950-1970 til ca. 4.000 dyr omkring årtusindeskiftet. Stigningen afspejler en markant vækst i bestanden der i dag antages at være i størrelsesorden 15.000 dyr. Stigningstakten er imidlertid aftaget de senere år. DMU har derfor undersøgt årsagerne til at kurven nu er fladet ud, og om der kunne være muligheder for en yderligere vækst.

Udviklingen i jægerens udbytte af kronstyr i Danmark 1941-2006. Udbyttet steg 7,7 % årligt i tiåret 1986-1996, mens stigningstakten i det seneste 10-år er faldet til 1,7 %.

Kerneområder vigtige for bestanden

Undersøgelsen har taget udgangspunkt i en spørgebrevsundersøgelse fra jagtsæsonen 2001/2002. Her har jægere fortalt hvor de har nedlagt i alt 956 kronstyr i Jylland. Geografiske forskelle i jagtudbyttet antages at afspejle forskelle i bestandstætheden. Fordelingen af de nedlagte dyr er blandt andet sammenholdt med fordelingen af "oprindelige" bestande, her defineret som områder hvor kronstyr forekom før 1985.

Resultaterne viser at de oprindelige kerneområder fortsat i 2001 udgjorde tyngdepunkterne for de jyske kronvildtbestande. Halvdelen af alle dyrene var nedlagt inden for 4 % af Jyllands areal. Da jagtudbyttet siden 2001 kun er steget svagt, er der ingen grund til at tro at dette mønster er meget anderledes i dag.

I kerneområderne er antallet af nedlagte kronstyr 3-8 gange højere end i tilsvarende landskaber i det øvrige Jylland. Da ingen danske kronstyrbestande sulter, kan denne forskel næsten kun forklares ud fra forskelle i jagttryk. Kerneområderne rummer typisk en-to store jordejere, fx en statsskov eller et gods, mens de øvrige områder er karakteriseret ved at have mange små jordejere. Måske fodrer de store jordejere mere eller er mere tolerante over for markskader, så dyrene får mere fred. I modsætning hertil er der tilsyneladende mange områder hvor kronstyrene slet ikke får en chance for at etablere sig, formentlig på grund af et højt jagttryk, blandt andet motiveret af et ønske om at undgå skader på skove og markafgrøder.

Fred kan give flere kronstyr

Undersøgelsen viser også at sammensætningen af landskabet betyder meget for kronstyrene som især findes i områder med store sammenhængende skovområder. Det skal formentlig ses i snæver sammenhæng med behovet for at søge dækning for forstyrrelser, især jagt.

Forskerne kan også se at omfanget af bymæssig bebyggelse og vejanlæg har en svagt negativ indvirkning på krondyrene, men disse effekter er små i forhold til den overordnede betydning af ”kerneområdeeffekten” og landskabets sammensætning.

Forskerne konkluderer at det kan være nødvendigt at sikre områder i landskabet hvor krondyrene kan finde den fornødne sikkerhed hvis man vil have etableret en bestand som bl.a. kan græsse på de åbne heder og overdrev, fx i Mols Bjerge.

Seniorforsker Peter Sunde understreger at det er en politisk afgørelse om man lokalt vil have flere kron dyr. En afgørelse der skal træffes i et samspil mellem naturforvaltningsmæssige hensyn, herunder styring af jagt og øvrige rekreative aktiviteter, og hensyn til land- og skovbrugsinteresser.

Undersøgelsen er støttet af Skov- og Naturstyrelsen.

 Seniorforsker Peter Sunde, tlf. 8920 1704, psu@dmu.dk

Hvor nedlægges kron dyrene - og hvorfor? Sunde, P., Asferg, T., Andersen, P.N. & Olesen, C.R. 2008: Hvor nedlægges kron dyrene - og hvorfor? Betydningen af landskab, urbanisering og tidligere udbredelse for det lokale jagtudbytte af kron dyr i Jylland i jagtsæsonen 2001/02. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 38 s. – Faglig rapport fra DMU nr.690. [Sammenfatning](#) | [Rapporten i pdf-format \(1.787 KB\)](#)

Foto: Torben Lyng Madsen

Kilde DMU <http://www.dmu.dk/Udgivelser/DMUNyt/2008/21/kron dyr.htm>